

INFORMACJA

o wynikach kontroli bezpieczeństwa zabawek wydających dźwięki

Termin: marzec- czerwiec 2021 roku.

Kontrolujący w ramach planu: 16 wojewódzkich inspektorów Inspekcji Handlowej.

Cel kontroli: ocena, czy zabawki oferowane na rynku polskim spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 20 października 2016 r. w sprawie wymagań dla zabawek¹ i są bezpieczne dla dzieci, w tym poprzez badania laboratoryjne, przeprowadzone w laboratorium UOKiK.

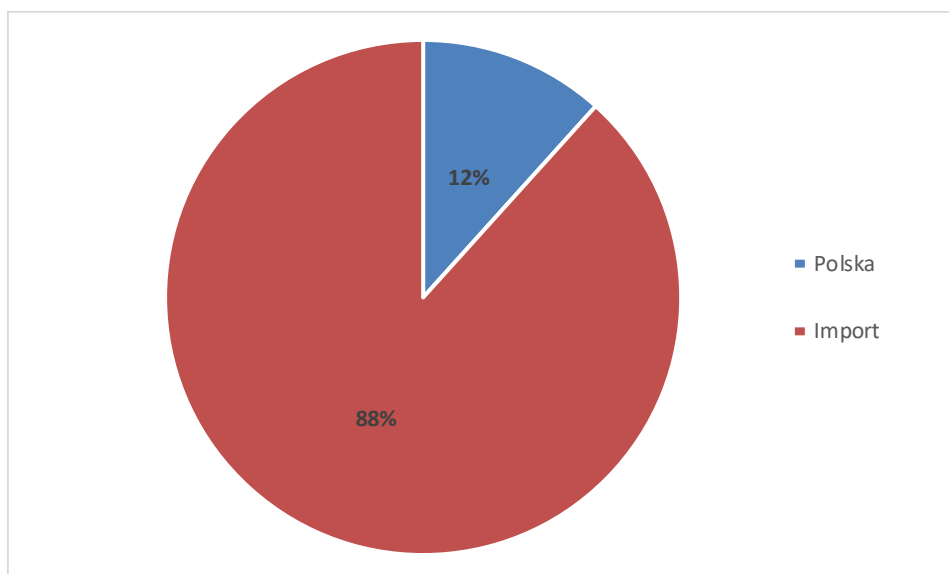
Wyniki kontroli

Tabela 1 - Udział zabawek niezgodnych w podziale na podmioty gospodarcze, które kontrolowano.

Rodzaj podmiotu kontrolowanego	Liczba skontrolowanych podmiotów danego rodzaju	Liczba skontrolowanych zabawek	Liczba zakwestionowanych zabawek	Procentowy udział zakwestionowanych zabawek
Producent	2	2	1	50,0%
Importer	16	23	14	60,9%
Dystrybutor – sklep detaliczny	13	18	4	22,2%
Dystrybutor – sklep wielkopowierzchniowy	10	17	2	11,8%
Razem:	41	60	21	35,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej.

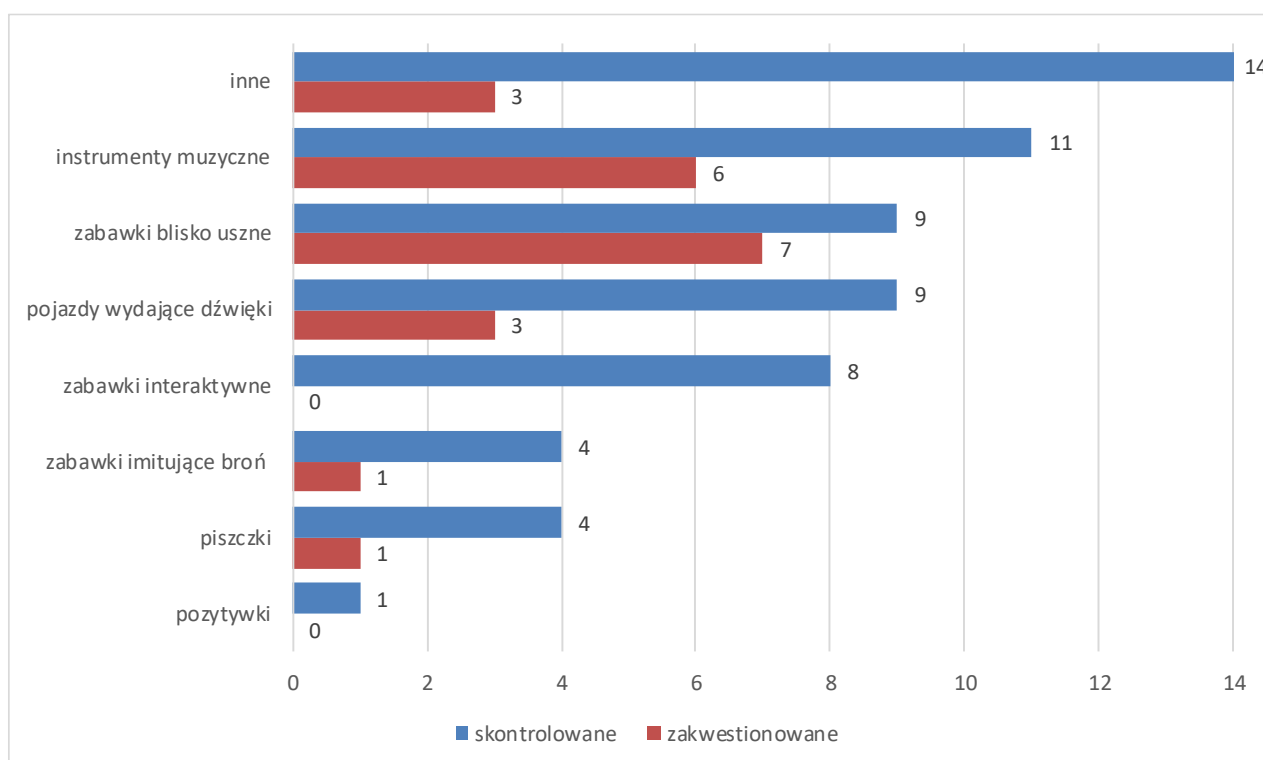
¹ Dz. U. z 2019 r., poz. 1816

Wykres 1. Pochodzenie skontrolowanych zabawek.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej.

Wszystkie zabawki pochodzące z importu, które objęto kontrolą pochodziły z Chin (53). Również z tego kraju pochodziło najwięcej zakwestionowanych wyrobów (20). Skontrolowano również 7 zabawek pochodzących z Polski, z czego zakwestionowano jedną z nich pod względem formalnym (brak na opakowaniu wymaganego ostrzeżenia).

Wykres 2. Liczba zabawek skontrolowanych i zakwestionowanych w poszczególnych kategoriach.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji wojewódzkich inspektoratów Inspekcji Handlowej.

Łącznie skontrolowano 60 modeli zabawek, kwestionując 21 z nich (w ramach kategorii wskazanych na wykresie 2), co daje 35 % ogółu skontrolowanych. Największa grupa zakwestionowanych zabawek, to zabawki blisko uszne oraz instrumenty muzyczne, które łącznie stanowiły aż 2/3 wszystkich zakwestionowanych zabawek. Zabawki, które zostały sklasyfikowane w kategorii „inne”, a do których inspektorzy zgłosili zastrzeżenia to młotek, zabawka przypominająca „kontroler do gry” oraz lalka.

Stwierdzone niezgodności formalne głównie polegały na:

- braku wymaganych ostrzeżeń lub niezasadnym ich umieszczeniu² (w 14 przypadkach - lalki, telefonu, młotka, samochodzików, instrumentów muzycznych);
- niewskazaniu ryzyka związanego z użytkowaniem zabawki (w 5 przypadkach - instrumentów muzycznych i samochodzików), co oznacza, że konsument nie znając ryzyka jednocześnie nie jest w stanie mu zapobiec;
- braku danych podmiotów odpowiedzialnych (producenta i importera) za wprowadzenie zabawki do obrotu (w 5 przypadkach- samochodziku oraz 2 lalek i telefonów), co oznacza, że podmiot odpowiedzialny za zabawkę nie ujawnił danych, utrudniając działania organom kontroli lub dochodzenie praw konsumentowi;
- nieprawidłowo sporządzonej deklaracji zgodności (w 3 przypadkach - samochodziku i zabawek blisko usznych), co oznacza, że producent nie dołożył odpowiedniej staranności oceniając czy zabawka spełnia obowiązujące wymagania;
- braku oznakowania CE (w 2 przypadkach - lalki i telefonu), co oznacza, że producent nie deklaruje przeprowadzenia oceny zgodności, gwarantującej zgodność zabawki z wymaganiami i nie powinna ona zostać wprowadzona do obrotu.

Badania laboratoryjne

W Laboratorium Badania Zabawek UOKiK w Lublinie zbadano właściwości mechaniczne i fizyczne zabawek. Przeprowadzono łącznie 60 badań, stwierdzając niezgodności w 17 próbkach. Niezgodności polegały na:

- zawyżonym poziomie ciśnienia akustycznego emisji dźwięku w 10 zabawkach (np. instrument muzyczny, pistolet, telefon, piłki)- najwyższa stwierdzona wartość przekraczała dopuszczalny poziom o 9,8 % (wartość wyniosła 120,8 dB przy dopuszczalnej wartości do 110 dB);
- występowaniu małych elementów mieszczących się w cylindrze do badania małych części, mogących powodować udławienie lub uduszenie dziecka w 6 zabawkach (np.: instrument muzyczny, smoczek, samochodzik, piłki);

² Przykładowo ostrzeżenie: „Nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 36 miesięcy”, a w przypadku zabawek dźwiękowych „Nie używać w pobliżu uszu! Niewłaściwe użycie może spowodować uszkodzenie słuchu”.

- pęknięciu obudowy zabawki (marakasy), w wyniku czego może dojść do zranienia ostrą krawędzią zabawki;
- zaniżonej grubości folii opakowania, stwarzającej ryzyko uduszenia (pistolet).
- pęknięciu szwów zabawki miękkiej wypchanej, w wyniku czego dostępne było wypełnienie wewnątrz zabawki oraz ogniwa guzikowe (baterie), powodując ryzyko udławienia (lalka);

Działania Inspekcji Handlowej

Inspektorzy IH w 5 przypadkach stwierdzenia niezgodności formalnych (np. brak wymaganych ostrzeżeń, nieprawidłowo sporządzona deklaracja zgodności) wystąpili do przedsiębiorców, odpowiedzialnych za wprowadzenie zabawki do obrotu, z wnioskiem o podjęcie dobrowolnych działań naprawczych³. Do momentu sporządzenia informacji 3 z nich usunęło niezgodności formalne. Wydano 6 decyzji zakazujących udostępniania zabawek⁴. Jednocześnie inspektorzy IH skierowali do Prezesa UOKiK 11 wniosków o wszczęcie postępowań administracyjnych⁵. Do momentu sporządzenia informacji wszczęto 7 postępowań, natomiast pozostałe wnioski są analizowane.

Podsumowanie

W przypadku niezgodności formalnych najczęściej kwestionowano niezasadne umieszczenie ostrzeżenia 0-3 oraz brak wskazania ryzyka związanego z użytkowaniem zabawki zbyt blisko uszu. To jedne z najczęściej występujących nieprawidłowości. Oznacza to, że konsumenci nie są właściwie poinformowani, jakie zagrożenie może nieść za sobą użytkowanie zabawki (brak ostrzeżeń), i jak go uniknąć.

Przekroczenie dopuszczalnego poziomu dźwięku jest niebezpieczne dla dzieci z uwagi na ryzyko uszkodzenia słuchu. Zgodnie z normą PN-EN 71-1+A1:2018-08 Bezpieczeństwo zabawek -- Część 1: Właściwości mechaniczne i fizyczne, wartości graniczne uśrednionego w czasie poziomu ciśnienia akustycznego emisji (emitowanego dźwięku) wynoszą, w zależności od rodzaju zabawki (np. instrumenty muzyczne, karabiny) i kategorii narażenia (np. używane blisko uszu), od 60dB do 90dB, natomiast wartości szczytowe - od 110dB do 135dB.

W porównaniu w kontrolą zabawek dźwiękowych przeprowadzoną w 2020 r. udział zabawek, emitujących zbyt głośny dźwięk spadł o 16,7 pkt. % w stosunku do wyników badań z 2020 roku. To dobry prognostyk na przyszłość, ponieważ coraz

³ Art. 75 ust. 3 Ustawa o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz.U. z 2021 r. poz. 514, ze zm., dalej: uosozinr)

⁴ Na podstawie art. 75 ust. 1 uosozinr, organ może zakazać udostępniania wyrobu, który stwarza poważne zagrożenie na 3 miesiące. Prezes UOKiK może przedłużyć okres obowiązywania zakazu do czasu zakończenia postępowania (art. 78 uosozinr).

⁵ Art. 76 ust. 1 uosozinr

mniejszy udział niezgodnych zabawek na rynku znacząco wpływa na bezpieczeństwo dzieci bawiących się tymi zabawkami. W porównaniu rok do roku zwiększył się natomiast o 8,8 pkt. % udział zabawek zakwestionowanych pod względem formalnym. Problem ten w zdecydowanej większości dotyczy zabawek importowanych, przede wszystkim z Chin. Przedsiębiorcy w dalszym ciągu mają problemy z zapewnieniem odpowiednich standardów sprowadzanych zabawek.

PORADY DLA KONSUMENTÓW

Wybierając zabawkę pamiętajmy, że każda zabawka powinna być oznakowana znakiem CE, za pomocą którego producent deklaruje spełnianie obowiązujących wymagań.

Prawidłowy wzór znaku „CE”; źródło: załącznik I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr765/2008 z dnia 9 lipca 2008r. ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 339/93⁶

Pamiętaj, że oznakowanie CE nie jest handlowym świadectwem jakości, ani nie potwierdza pochodzenia towaru z terenu Unii Europejskiej. Nie powinno być również traktowane jako potwierdzenie, że zabawkę sprawdziła kompetentna instytucja państwowa lub dopuściła go do obrotu na europejskim rynku. Kupując zabawkę, zwróć także uwagę, że ostrzeżenie „Nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 36 miesięcy” lub „Nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 3 lat” (lub jego odpowiednik w formie graficznej - symbol graficzny poniżej) może pojawić się wyłącznie na zabawkach, które mogą być niebezpieczne dla dzieci w wieku poniżej 36 miesięcy, jednak nie są dla nich przeznaczone, ze względu na swoje funkcje, wymiary, cechy, właściwości. Obok tego ostrzeżenia lub w instrukcji producent umieszcza krótki opis zagrożenia, np. pojawienie się małych elementów. Celem tego ostrzeżenia jest informowanie dorosłych o tym, że zabawki mogą być niebezpieczne dla dzieci w wieku poniżej 3 lat i nie są dla nich przeznaczone. Jednak to ostrzeżenie nie powinno być naniesione na zabawkach, które z uwagi na swoje funkcje, wymiary, cechy, są wyraźnie nieodpowiednie dla dzieci w wieku poniżej 36, np. mikroskop, maszyna do szycia, zestawy do eksperymentowania. Zabawka przeznaczona dla dziecka do 3 roku życia nie powinna zawierać małych elementów i stwarzać dla niego zagrożenia podczas zabawy!

Symbol graficzny

Źródło: pkt 7.2.1. załącznika nr 1 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów ws. wymagań dla zabawek (Dz. U. z 2019 r. poz. 1816)

⁶ Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 30

Zabawki wydające dźwięki przeznaczone są praktycznie dla wszystkich grup wiekowych. W wielu przypadkach zawierają one również baterie. Zabawki takie muszą być zaprojektowane i wyprodukowane tak, aby podczas ich używania dzieci nie miały dostępu do umieszczonych w nich baterii, a także aby zabawki nie stwarzały ryzyka obrażeń oczu, skóry lub układu słuchowego, spowodowanego użyciem lasera, diod świecących (LED) lub mechanizmu nadmiernie emitującego dźwięk.

W przypadku zabawki wydającej dźwięki, w zależności od jej rodzaju (np. grzechotka, telefon, pianinko) oraz czasu trwania dźwięku, norma zharmonizowana PN-EN 71-1+A1:2018-08 - Bezpieczeństwo zabawek -- Część 1: Właściwości mechaniczne i fizyczne przewiduje trzy kategorie narażenia na dźwięk, określa dla każdej z kategorii maksymalny, dopuszczalny poziom dźwięku od 60 do 135 dB. Jednak to wymaganie można sprawdzić jedynie podczas badań laboratoryjnych, bowiem wymaga ono odpowiedniego sprzętu oraz wiedzy. To producent jest zobowiązany zapewnić zgodność wprowadzanej do obrotu zabawki, a importer powinien upewnić się, że producent wykonał ten obowiązek, sprawdzając, czy zabawka wydaje dźwięk na dopuszczalnym poziomie, czyli powinien posiadać sprawozdanie z badań potwierdzające spełnienie tego parametru przez zabawkę.

Natomiast w przypadku zabawek dodatkowo zawierających baterie, dostęp do przedziału baterijnego powinien być odpowiednio zabezpieczony i być możliwy tylko przy użyciu odpowiedniego narzędzia (np. śrubokręta) lub dzięki wykonaniu dwóch niezależnych ruchów (np. pociągnięcie i skręt). W pierwszym przypadku śruba lub podobny element mocujący muszą być na stałe zawarte w klapie osłony zapewniającej dostęp do baterii (tak, aby nie można było jej wykręcić do końca i wyjąć).